

به نام خدا

مدیریت ریسک

در بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری با رویکرد مدل‌سازی

دکتر زاده فتحی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

حامد احمدی‌نیا

مدرس دانشگاه

جواد افراسیابی

مدرس دانشگاه

انتشارات شهر آشوب

۱۳۹۰

سرشناسه	فتحی، زاده، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	مدیریت ریسک در بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری با رویکرد مدل‌سازی/زاداله فتحی، جواد افراسیابی، حامد احمدی‌نیا.
مشخصات نشر	تهران: شهرآشوب، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۲۴۰ ص: مصور، جنول، نمودار.
شابک	978-964-7513-42-5
موضوع	مدیریت ریسک مالی
موضوع	بانک و بانکداری — مدیریت ریسک
موضوع	سازمان‌های مالی — مدیریت ریسک
موضوع	خدمات مالی — مدیریت ریسک
موضوع	مدیریت ریسک — الگوهای ریاضی
شناسه افزوده	احمدی‌نیا، حامد، ۱۳۵۸ -
شناسه افزوده	افراسیابی، جواد، ۱۳۵۹ -
رده بندی کنگره	۱۳۹۰ ۴۴۰/۶۱۴D
رده بندی دیویی	۶۵۸/۴۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۲۲۶۲۰۱۶

انتشارات شهرآشوب

تهران - خ انقلاب - خ فخررازی، کوچه انوری، بلاک ۸، طبقه سوم
تلفن: ۰۹۱۲۳۸۳۱۶۴۴-۶۶۴۶۴۸۰۷

عنوان کتاب	مدیریت ریسک در بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری با رویکرد مدل‌سازی آن
مولفین	دکتر زاده فتحی، جواد افراسیابی شانی، حامد احمدی نیا
صفحه‌آرایی	: جهان‌فارس
چاپ و صحافی	: کهنمویی‌زاده
نوبت چاپ	: اول؛ ۱۳۹۰
تیراژ	: ۲۱۰۰ نسخه
قیمت	: ۴۸۰۰ تومان
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۱۳-۴۲-۵

این کتاب ارزشمند را به

دانشجویان و محققان کشور عزیزمان ایران

تقدیم می‌نماییم

فهرست مطالب

صفحه

۱۱	پیشگفتار نویسندگان
۱۲	راهنمایی و سوالات قبل از مطالعه کتاب
۱۳	فصل اول: معرفی مدیریت ریسک
۱۵	مقدمه
۱۶	۱-۱- تعریف مدیریت ریسک
۱۸	۱-۲- مدیریت ریسک در مؤسسات مالی
۱۸	۱-۳- اهمیت مدیریت ریسک
۲۱	۱-۴- اجرای مدیریت ریسک
۲۱	۱-۴-۱- شیوه تفکر
۲۲	۱-۴-۲- دستورالعمل‌های طراحی
۲۲	۱-۴-۳- شیوه اجرا (کار)
۲۳	۱-۴-۴- پاسخگویی و مسئولیت
۲۳	۱-۴-۵- سیستم، فرایند، افراد
۲۴	۱-۵- خلاصه فصل اول
۲۵	۱-۶- تست‌های چندگزینه‌ای فصل اول
۲۸	۱-۷- پرسش‌های فصل اول
۲۹	۱-۸- منابع و مأخذ فصل اول
۳۱	فصل دوم: نقش ریسک در ارتباط با مشتریان
۳۳	مقدمه
۳۴	۲-۱- مدیریت دوره ارتباط با مشتریان
۳۵	۲-۲- مشتریان خود را بشناسید
۳۸	۲-۳- فرایند مدیریت ریسک
۴۲	۲-۴- خلاصه فصل دوم
۴۳	۲-۵- تست‌های چندگزینه‌ای فصل دوم
۴۶	۲-۶- پرسش‌های فصل دوم
۴۷	۲-۷- منابع و مأخذ فصل دوم
۴۹	فصل سوم: مدیریت انسجام بعد از کاهش اعتبار
۵۱	مقدمه
۵۲	۳-۱- انسجام و اصول اخلاقی
۵۳	۳-۲- مدیریت مؤثر اشکال مختلف انسجام
۵۳	۳-۲-۱- عوامل اصلی مؤثر بر انسجام
۵۵	۳-۲-۲- مدیریت ریسک انسجام

۵۷	۳-۲-۳ نظارت
۶۰	۳-۳ خلاصه فصل سوم
۶۱	۳-۴ تست‌های چندگزینه‌ای فصل سوم
۶۳	۳-۵ پرسش‌های فصل سوم
۶۴	۳-۶ منابع و مآخذ فصل سوم
۶۵	فصل چهارم: اصل رعایت یا انطباق
۶۷	مقدمه
۶۸	۴-۱ فشار قانونی
۶۹	۴-۲ بحث درباره پیچیدگی: چهار روش مؤثر
۷۰	۴-۲-۱ فعال بودن: پیشگیری کردن و پیشگیرانه عمل نمودن است
۷۰	۴-۲-۲ اجرا براساس اصول
۷۱	۴-۲-۳ برانگیختن فرهنگ پذیرش
۷۱	۴-۲-۴ مزایای اجرا براساس اصل انطباق (رعایت مقررات)
۷۲	۴-۳ شیوه ساختار یافته
۷۲	۴-۳-۱ پیمایش
۷۳	۴-۳-۲ تجزیه و تحلیل ریسک
۷۳	۴-۳-۳ تغییر
۷۳	۴-۳-۴ سازماندهی
۷۴	۴-۳-۵ مدیریت ریسک
۷۴	۴-۳-۶ گزارش‌دهی
۷۵	۴-۴ خلاصه فصل چهارم
۷۶	۴-۵ تست‌های چندگزینه‌ای فصل چهارم
۷۸	۴-۶ پرسش‌های فصل چهارم
۷۹	۴-۷ منابع و مآخذ فصل چهارم
۸۱	فصل پنجم: نقش ریسک در ایجاد موانع
۸۳	مقدمه
۸۴	۵-۱ اصول مدیریت ریسک اعتبار
۸۴	۵-۱-۱ تعریف مدیریت ریسک اعتبار
۸۶	۵-۱-۲ مشکلات مدیریت ریسک اعتبار
۸۷	۵-۱-۳ اجزاء مدیریت ریسک اعتبار
۸۹	۵-۱-۴ ارزیابی ارزش اعتبار
۹۰	۵-۱-۵ کنترل وضعیت اعتبار اشخاص
۹۱	۵-۱-۶ مدل‌سازی ریسک اعتبار
۹۳	۵-۲ خلاصه فصل پنجم
۹۴	۵-۳ تست‌های چندگزینه‌ای فصل پنجم
۹۶	۵-۴ پرسش‌های فصل پنجم

۵-۵- منابع و مأخذ فصل پنجم..... ۹۷

فصل ششم: پیشرفت‌های جدید در اندازه‌گیری ریسک اعتباری..... ۹۹

مقدمه..... ۱۰۱

۶-۱- مفاهیم اقتصادی..... ۱۰۲

۶-۲- باسل (II): بهبود مدیریت ریسک اعتباری..... ۱۰۵

۶-۳- خلاصه فصل ششم..... ۱۰۷

۶-۴- تست‌های چند گزینه‌ای فصل ششم..... ۱۰۸

۶-۵- پرسش‌های فصل ششم..... ۱۱۰

۶-۶- منابع و مأخذ فصل ششم..... ۱۱۱

فصل هفتم: شاخص‌های ریسک..... ۱۱۳

مقدمه..... ۱۱۵

۷-۱- تعریف شاخص‌های ریسک..... ۱۱۶

۷-۲- ویژگی‌های شاخص ریسک..... ۱۱۷

۷-۳- فرایند تعریف شاخص ریسک..... ۱۲۱

۷-۴- خلاصه فصل هفتم..... ۱۲۴

۷-۵- تست‌های چند گزینه‌ای فصل هفتم..... ۱۲۵

۷-۶- پرسش‌های فصل هفتم..... ۱۲۷

۷-۷- منابع و مأخذ فصل هفتم..... ۱۲۸

فصل هشتم: ترکیب توزیع‌های احتمال..... ۱۲۹

مقدمه..... ۱۳۱

۸-۱- توزیع زیان، ریسک عملیاتی و نظریه‌های کارشناسی..... ۱۳۲

۸-۲- ترکیب توزیع‌های احتمال..... ۱۳۵

۸-۲-۱- روش‌های ریاضی تجمعی..... ۱۳۵

۸-۲-۲- شیوه‌های تجمعی رفتاری..... ۱۳۶

۸-۳- افزایش کارایی، اثربخشی و رضایتمندی..... ۱۳۶

۸-۳-۱- اثربخشی..... ۱۳۷

۸-۳-۲- کارایی..... ۱۳۷

۸-۳-۳- رضایتمندی..... ۱۳۸

۸-۴- خلاصه فصل هشتم..... ۱۳۹

۸-۵- تست‌های چند گزینه‌ای فصل هشتم..... ۱۴۰

۸-۶- پرسش‌های فصل هشتم..... ۱۴۲

۸-۷- منابع و مأخذ فصل هشتم..... ۱۴۳

فصل نهم: رتبه‌بندی اطلاعات برای مدلسازی ریسک عملیاتی..... ۱۴۵

مقدمه..... ۱۴۷

۱۴۹	۹-۱- توزیع زیان و آمار
۱۵۲	۹-۲- نتایج تجربی
۱۵۴	۹-۳- محاسبه ارزش در معرض ریسک عملیاتی
۱۵۶	۹-۴- خلاصه فصل نهم
۱۵۷	۹-۵- تست‌های چند گزینه‌ای فصل نهم
۱۵۹	۹-۶- پرسش‌های فصل نهم
۱۶۰	۹-۷- منابع و مآخذ فصل نهم
۱۶۱	فصل دهم: ویژگی‌های پرتفوی متنوع صندوق‌های سرمایه‌گذاری
۱۶۳	مقدمه
۱۶۴	۱۰-۱- صندوق‌های سرمایه‌گذاری
۱۶۷	۱۰-۲- توصیف راهبردهای صندوق سرمایه‌گذاری و چگونگی اجرای آن
۱۶۹	۱۰-۳- بازده نامتقارن صندوق‌های سرمایه‌گذاری
۱۷۰	۱۰-۴- پرتفوی بهینه صندوق سرمایه‌گذاری
۱۷۲	۱۰-۵- نتایج
۱۷۸	۱۰-۶- خلاصه فصل دهم
۱۷۹	۱۰-۷- تست‌های چندگزینه‌ای فصل دهم
۱۸۲	۱۰-۸- پرسش‌های فصل دهم
۱۸۳	۱۰-۹- منابع و مآخذ فصل دهم
۱۸۵	فصل یازدهم: مدل‌سازی گزاره‌های ارزش آفرین
۱۸۷	مقدمه
۱۸۷	۱۱-۱- تعریف طرح ارزش آفرین
۱۸۸	۱۱-۲- تأثیر مشتری بر طرح ارزش آفرین
۱۹۱	۱۱-۳- مدیریت ارشد ریسک
۱۹۲	۱۱-۴- فرایند مدل‌سازی طرح‌های ارزش آفرین
۱۹۳	۱۱-۴-۱- شناخت سود سهامداران
۱۹۴	۱۱-۴-۲- مدل‌سازی طرح‌های ارزش آفرین
۱۹۸	۱۱-۴-۳- انتقال طرح ارزشی
۱۹۹	۱۱-۵- خلاصه فصل یازدهم
۲۰۰	۱۱-۶- تست‌های چند گزینه‌ای فصل یازدهم
۲۰۲	۱۱-۷- پرسش‌های فصل یازدهم
۲۰۳	۱۱-۸- منابع و مآخذ فصل یازدهم
۲۰۵	پیوست
۲۰۷	۱- ریسک و محاسبه آن
۲۰۹	۲- ریسک تجاری
۲۱۲	۳- ریسک مالی

۲۱۴	۴- ریسک سیستماتیک
۲۱۴	۵- ریسک غیرسیستماتیک
۲۱۵	۶- تقسیم‌بندی ریسک از نظر انواع ریسک
۲۱۹	۷- پرتفولیو
۲۲۱	۸- مدیریت ریسک
۲۲۴	۹- نقش‌های مدیریت ریسک
۲۳۰	۱۰- رابطه بین ریسک و بازده
۲۳۳	۱۱- علل ریسک‌پذیری و ریسک‌گریزی در افراد
۲۳۴	۱۲- تصمیم‌گیری براساس ریسک و بازده
۲۳۵	فهرست اختصارات کتاب

www.ketab.ir

فهرست نمایه‌ها

۳۶	نمایه شماره ۱: نگاهی اجمالی بر فرایندهای موجود در دوره ارتباط با مشتری
۳۹	نمایه شماره ۲: لایه‌های معاملات بانکی
۵۶	نمایه شماره ۳: فشارها، اصول عقلانی و فرصت‌ها
۸۵	نمایه شماره ۴: ریسک اعتبار در یک بانک
۱۰۲	نمایه شماره ۵: احتمال وقوع زیانها
۱۲۰	نمایه شماره ۶: تمثیل سطح آستانه
۱۲۳	نمایه شماره ۷: مراحل تعریف ریسک
۱۳۳	نمایه شماره ۸: توزیع زیان
۱۳۴	نمایه شماره ۹: مدل علل بروز ریسک عملیاتی
۱۴۹	نمایه شماره ۱۰: توزیع متداول زیان
۱۵۳	نمایه شماره ۱۱: نتایج تحلیل رگرسیون
۱۵۴	نمایه شماره ۱۲: برآورد تابع سودآوری هدف
۱۶۷	نمایه شماره ۱۳: عملکرد صندوقهای سرمایه‌گذاری در بازه زمانی از ژانویه ۱۹۹۴ تا آگوست ۲۰۰۳
۱۷۳	نمایه شماره ۱۴: الگوی تخصیص
۱۷۳	نمایه شماره ۱۵: پرتفویهای بهینه میانگین واریانس و میانگین ریسک کاهشی
۱۷۶	نمایه شماره ۱۶: توزیع بازده پرتفویهای میانگین واریانس و میانگین ریسک کاهشی
۱۸۹	نمایه شماره ۱۷: اهمیت طرح‌های ارزش آفرین
۱۹۷	نمایه شماره ۱۸: ارزیابی گزاره‌ی ارزش شما
۲۱۵	نمایه شماره ۱۹: انواع ریسک از لحاظ کنترل
۲۲۰	نمایه شماره ۲۰: ارتباط ریسک پرتفوی و ریسکهای سیستماتیک و غیرسیستماتیک
۲۲۲	نمایه شماره ۲۱: مراحل مدیریت ریسک شکل ۱
۲۲۳	نمایه شماره ۲۲: مراحل مدیریت ریسک شکل ۲
۲۲۴	نمایه شماره ۲۳: رفتار مدیریت ریسک با ریسک غیرقابل حذف
۲۲۶	نمایه شماره ۲۴: الگوی چرخه حیات سازمان
۲۳۰	نمایه شماره ۲۵: نوسانات بازده پرتفولیوی بازار و دو ورقه بهادار
۲۳۱	نمایه شماره ۲۶: رابطه میان ریسک و بازده
۲۳۲	نمایه شماره ۲۷: ریسک‌پذیری دو فرد A و B
۲۳۳	نمایه شماره ۲۸: طیف ریسک‌پذیری و ریسک‌گریزی

فهرست جداول

جدول شماره ۱: فهرست شرکت‌های زیان دیده.....	۲۰
جدول شماره ۲: مثال‌هایی درباره قوانین محدودکننده.....	۶۹
جدول شماره ۳: خلاصه‌ای از تفاوت‌های میان سه دیدگاه.....	۱۰۶
جدول شماره ۴: اثربخشی.....	۱۳۷
جدول شماره ۵: کارایی.....	۱۳۸
جدول شماره ۶: رضایتمندی.....	۱۳۸
جدول شماره ۷: سطوح مختلف محاسبه شده برای فعالیت و واحدهای تجاری.....	۱۵۵
جدول شماره ۸: بازده صندوق‌های سرمایه‌گذاری موجود در پایگاه اطلاعات (CSFB/TREMONT) طی دوره زمانی ژانویه ۱۹۹۴ تا اگوست ۲۰۰۳.....	۱۶۹
جدول شماره ۹: اطلاعات آماری برای دو روش بهینه‌سازی.....	۱۷۵
جدول شماره ۱۰: آمار توصیفی پرتفوی‌های مبتنی بر ریسک کاهشی در برابر پرتفوی‌های مبتنی بر میانگین واریانس.....	۱۷۷
جدول شماره ۱۱: نتایج گزاره‌های ارزش آفرین.....	۱۹۰
جدول شماره ۱۲: سهامداران اصلی و اطلاعاتشان.....	۱۹۲
جدول شماره ۱۳: مثال‌های در ارتباط با گزاره‌های ارزش.....	۱۹۵
جدول شماره ۱۴: سؤالاتی که در ارزیابی گزاره ارزش بکار می‌روند.....	۱۹۷
جدول شماره ۱۵: رتبه‌بندی ریسک کشورها در سال ۲۰۰۹.....	۲۱۶

پیشگفتار نویسندگان

این کتاب اقتباسی است از مجموعه مقالاتی در ارتباط با مدیریت ریسک در بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری با رویکرد مدل سازی گزاره های ارزش آفرین که توسط گروهی از مولفان به سرپرستی دکتر گروینسون در سال ۲۰۱۰ منتشر شده است. با توجه به بحران مالی سال ۲۰۰۹ که گریبان گیر اکثر مؤسسات و نهادهای مالی بین‌المللی گردید، توجه به ایجاد الگوها و معیارهایی که بتواند حداکثر مصونیت در برابر بحران‌های مالی پیش‌بینی نشده را ایجاد نماید، بیشتر شده است. خوشبختانه با توجه به ساختار مالی نسبتاً مستقل کشور ما اثرات این بحران مالی گسترده در ایران بصورت ملموس مشاهده نگردید، از آنجاییکه همواره پیشگیری بهتر از درمان می باشد لذا مطالعه در زمینه مدیریت ریسک و آشنایی محققان کشور با رویکرد ها و مدل‌های جدید در این راستا خالی از فایده نمی باشد. در این کتاب تلاش شده تا ضمن حفظ محتوای اصلی با استفاده از دیگر مطالب و اطلاعات بر گرفته از کتب و مقالات فارسی، به خوانندگان در درک بهتر و عمیقتر مطالب کمک شود. امیداریم این کتاب بتواند دید بهتری را به خوانندگان ارائه نماید. برای درک بهتر مطالب در پایان هر فصل تعدادی پرسش چهارجوابی و سوالات تشریحی ارائه شده که امیدواریم مورد توجه خوانندگان قرار بگیرد. لازم به ذکر است در کتاب هر جا کلمه ارزش بکار رفته منظور می تواند رسالت سازمان، ایجاد ارزش برای سهامداران بصور سود نقدی و یا سایر اشکال باشد. در نتیجه منظور از گزاره های ارزش آفرین در کتاب الگویی است که سازمان جهت دستیابی به رسالتش با توجه به اصول مدیریت ریسک طراحی می‌نماید، در پایان لازم است از سرکار خانم سهیلا ناصری که زحمت ویراستاری این مجموعه را به عهده داشتند تشکر نماییم.

دکتر زاده فتحی

جواد افراسیابی شانی حامد احمدی نیا

تأیستان ۱۳۹۰

راهنمایی و سؤالات قبل از مطالعه کتاب

آیا توانایی لازم جهت مدل‌سازی طرح‌های ارزش‌آفرین موردنظر خود و سهامداران را دارید؟

۱- معرفی مدیریت
ریسک

نیازهای روزمره بشر بطور مداوم در حال تغییر و تکامل می‌باشد. آیا سازمان شما آمادگی لازم برای تطبیق خود با نیازهای جدید را دارا می‌باشد؟

۲- ریسک‌های مرتبط با
مشتریان

اساس و پایه مدیریت ریسک، سال‌ها است که در مؤسسات مالی بنیاد نهاده شده است. آیا سازمان شما همگام با رشد و تغییر مفاهیم، ابزار و دیدگاه‌ها تغییر کرده است و توانایی بهره‌گیری از این رشد را داشته است؟

۳- نقش ریسک در ایجاد
منافع

امروزه وظایف مدیران ارشد ریسک شامل اقدامات زیر می‌باشد:
شناسایی طرح‌های ارزش‌آفرین، مدل‌سازی کردن آن، ارزیابی، انتقال و مرتبط‌ساختن این طرح‌ها با خواسته‌های سهامداران می‌باشد. شما چگونه آن را مدل‌سازی می‌کنید؟

۴- عمل‌سازی گزیده
های ارزش‌آفرین